

## Род и пол не е исто

Кога зборуваме за пол, зборуваме за биолошките и физиолошките разлики меѓу мажите и жените. На пример, разликите во хормоните, разликите во половите органи и секундарните полови карактеристики (брада, мустаци и истакнато Адамово јаболко кај мажите, гради кај жените).

Кога зборуваме за род, зборуваме за општествените, културно одредените разлики меѓу мажите и жените, врските меѓу нив и различните очекувања и улоги кои им се наметнуваат на мажите и на жените. Овие разлики не се фиксни, се менувале и ќе се менуваат со текот на времето. Исто така, не се вродени. На пример, очекувањата дека жените се грижат за децата, а мажите заработуваат или дека жените се нежни, а мажите се насилни. Од овие разлики произлегуваат и родовите улоги и родовата нееднаквост. Тие се еднакво штетни за психосоцијалниот развој и на мажите и на жените.

Што е разликата меѓу сексуална ориентација и родов идентитет?

Сите луѓе имаат сексуална ориентација. Кога зборуваме за сексуална ориентација мислиме на способноста на една личност за длабока емоционална, љубовна и сексуална привлечност кон индивидуи од различен пол, од ист пол или од повеќе од еден пол. Геј-мажите и лезбијките се хомосексуалци, луѓето што се вљубуваат во луѓе од пол различен од сопствениот се хетеросексуалци. Постојат и бисексуалци, односно луѓе што чувствуваат емоционална и сексуална привлечност и кон мажи и кон жени.

Родовиот идентитет се однесува на личното чувство, на сопственото доживување како маж, жена, ниту едното или и двете. Кај повеќето луѓе личното чувство за родот се совпаѓа со полот назначен при раѓањето, т. е. повеќето биолошки мажи се чувствуваат како мажи. Овие луѓе се цисродови.

Луѓето кај кои личното чувство за родот не се совпаѓа со полот назначен при раѓањето се трансродови. Некои од трансродовите луѓе сакаат медицински да го приспособат својот пол со помош на хормонска терапија и/или хируршки зафати (познати во минатото како терапии за промена на полот). Медицинското приспособување на родот не е својствено за сите трансродови луѓе, некои сакаат само делумна физичка трансформација или само промена на личните документи.

**ПРИЈАВИ  
ДИСКРИМИНАЦИЈА**

**#ПРАВА**



**ДА СЕ ИНФОРМИРАМЕ,  
НАМЕСТО ДА ДИСКРИМИНИРАМЕ**

## МИТОВИ И ФАКТИ ЗА ЛГБТИ ЛУЃЕТО

МИТ	ФАКТ
Хомосексуалноста е болест	Хомосексуалноста не е болест. Согласно Светската здравствена организација, сексуалната ориентација сама по себе, без разлика дали е хомосексуална, бисексуална и хетеросексуална, не смее да се смета за болест.
Хомосексуалноста се лекува и со терапија може да се промени	Обидите за „лекување“ на хомосексуалноста, освен што не се успешни, само придонесуваат за потиснување на сексуалната ориентација и влијаат негативно врз менталното здравје на ЛГБТИ луѓето. „Лекувањето“ на хомосексуалноста претставува надрилекарство казниво со член 209 од Кривичниот законик.
Да се биде хомосексуалец или бисексуалец е мода	Хомосексуалноста и бисексуалноста се сексуални ориентации исто како и хетеросексуалноста. Различните сексуални ориентации постоеле отсекогаш меѓу луѓето, додека борбата за правата на ЛГБТИ луѓето стана погласна и повидлива во изминатите неколку децении.
Хомосексуалците се прмискуитетни и стапуваат во врски само заради сексуален однос.	Хомосексуалците, како и хетеросексуалците, градат врски со цел емоционално и сексуално врзување, градење на партнерства засновани врз заедничка доверба, поддршка и љубов.
Геј мажите се женствени, а лезбејките се маженствени.	Ова е прашање на родов идентитет, а не на сексуална ориентација. Постојат мажествени мажи што се геј и женствени жени што се лезбејки.
Ако хомосексуалноста беше нормална, хомосексуалците немаше да се кријат	Хетеросексуалноста во општеството е прифатена на ниво на норма, а хомосексуалноста се гледа како ненормална и срамна. Стравот од неприфаќање, изложеност на насилство и дискриминација од семејството и пошироката средина се само дел од причините поради кои ЛГБТИ луѓето одлучуваат да ја кријат својата сексуална ориентација.
Бисексуалците се збунети. Бисексуалноста е фаза.	Бисексуалците се луѓе кои чувствуваат романтична и сексуална привлечност кон двата пола. Ова не значи дека бисексуалците сакаат да имаат врски со луѓе од двата пола истовремено, туку дека можат да се вљубат и во мажи и во жени. На пример, ако бисексуален маж е подолго време во врска со друг маж, тоа не значи дека станал геј.
Транслуѓето се хомосексуалци што носат облека од спротивниот пол.	Транслуѓето имаат поинаков родов идентитет од полот назначен при раѓањето. Дали некој е транс, тоа нема врска со сексуалната ориентација туку со личното чувство дали се доживува како маж или како жена. Меѓу транслуѓето постојат хетеросексуалци, хомосексуалци и бисексуалци.
Зошто мора да се парадира со хомосексуалноста? Секој нека си прави што сака во спалната соба.	ЛГБТИ луѓето не парадираат со цел да имаат право на истополов сексуален однос на јавно место! Сексуалноста не го опфаќа само сексуалниот чин, таа е регулирана во законите и е присутна во културата и медиумите. Исто така, хетеросексуалците не ја практикуваат својата сексуалност само во спалните соби, туку на пример, јавно прославуваат свадби, носат бурми, во рекламите се претставуваат хетеросексуални двојки и семејства, во културата се зборува за љубов меѓу маж и жена.

## ЗА КОИ ПРАВА ЗБОРУВАМЕ?!

### 1. Заштита од насилство

ЛГБТИ луѓето се многу почесто изложени на различни форми на насилства мотивирани од омраза. Младите ЛГБТИ луѓе се цел на силециство, дури и физичко насилство од своите врстници, а при „излегувањето од плакарот“ (соопштувањето на семејството и околината дека сте, на пример, геј, лезбејка или транс), ЛГБТИ луѓето се многу често жртви и на семејно насилство. Но насилствата кон ЛГБТИ мотивирани од омраза се случуваат и на јавни простори, на пример, во кафулиња. Освен тоа, постојат и организирани насилства, како на пример, нападите на ЛГБТИ Центарот за поддршка. Едно од основните барања на ЛГБТИ луѓето е заштита од страна на полицијата и другите институции во случаите на насилство и прогон, како и казнување на сторителите.

### 2. Дискриминација

За македонските граѓани хомосексуалците се една од најмалку прифатливите групи сограѓани (31,7 %)¹. Дискриминација на работното место претрпеле 36,8 % од ЛГБТИ луѓето, 39 % доживеале дискриминација при користењето на правата од социјалната заштита, а 30,77 % претрпеле дискриминација врз основа на сексуалната ориентација и родовиот идентитет при пријавување на случаи во полициска станица². Од 2015 година до денес членките на Националната мрежа за борба против хомофобијата и трансфобијата имаат документирано 144 случаи на повреда на правата на ЛГБТ луѓето поради нивната сексуална ориентација и поради родовиот идентитет. Во повеќето случаи се работи за дискриминација, говор на омраза или насилство од омраза. Дискриминација кон ЛГБТИ луѓето се случува и во образованието, пристапот до добра и услуги (на пример, при влез во кафуле или на базен), во пристапот до здравствени услуги итн.

### 3. Образование

Младите ЛГБТИ луѓе се соочуваат со силециство (bullying), насилство и социјално исклучување во училиштата. Од друга страна, наставните програми и учебници наместо да промовираат недискриминација и родова еднаквост, често содржат стереотипни и невинитни содржини или пак ја игнорираат оваа тема. Како последица од оваа состојба, младите со хомо и бисексуална ориентација се трипати поизложени на насилство во училиштата, наспроти нивните хетеросексуални врстници. Загрижувачки е и податокот дека младите со хомо и бисексуална ориентација трипати повеќе размислуваат за самоубиство од нивните хетеросексуални врстници³.



Пропорции на 15-годишни млади, (момчиња и девојчиња) со искуство на вљубување во ист, спротивен или двата пола, изложени на разни видови насилство и низ индикатори на ментално емоционално здравство

¹ ПОЛИТИЧКАТА КУЛТУРА, ИДЕНТИТЕТИТЕ И ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО, ФООМ, 2017 (во ракопис)

² Анализа на проблемите и потребите на ЛГБТИ луѓето во Република Македонија во областа на социјалната заштита, правните услуги и полициското постапување. Хелсиншки Комитет за човекови права на Република Македонија – ЛГБТИ Центар за поддршка

³ Колку се еднакви и безбедни младите во Македонија во нивниот сексуален развој и сексуални искуства? : за сексуалноста и сексуалното здравје низ родовата припадност, улоги, однесувања и детските права : податоци од HBSCM истражувањето со млади на 15 години / Лина Костарова Унковска.

## ПРИЈАВИ ДИСКРИМИНАЦИЈА КОН ЛГБТИ ЛУЃЕТО!

Дискриминација може да пријавите во Комисијата за заштита од дискриминација, кај Народниот правобранител, надлежните инспекторати и министерства или да започнете судска постапка. Дискриминацијата врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет во Република Македонија е забранета согласно повеќе закони. Со цел доближување на заштитата и спречувањето на дискриминацијата на локално ниво и координиран одговор на институциите, Општина Струмица во соработка со Народниот правобранител, Министерството за правда и граѓанските организации формираше Координативно тело за заштита од дискриминација. Во Координативното тело за заштита од дискриминација на Општина Струмица можете да пријавите дискриминација и кон ЛГБТИ луѓето.

**Лице за контакт:** Нела Масалковска, координатор за еднакви можности на мажите и жените во Општина Струмица, и Софче Иванова, координатор на Локалното тело за заштита од дискриминација на Општина Струмица

**Телефон:** 076 499-870 и 076 483-162

**Електронска пошта:** lktzd\_strumica@gmail.com

**Facebook** Локално координативно тело за заштита од дискриминација - Општина Струмица

**Адреса:** Општина Струмица, ул.Благој Јанков Мучето бб, Дом на АРМ, Струмица